

DZIECIŃSTWO (160) *sb n*

e oraz o jasne.

sg *N* dzieciństwo (16). ◇ *G* dzieciństwa (93). ◇ *A* dzieciństwo (7). ◇ *I* dzieciństw(e)m (1). ◇ *L* dzieciństwie (43).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

*Wiek dziecinny, pierwszy okres życia człowieka po urodzeniu; pueritia Murm, Mymer¹, Mącz, Cn; infantia Murm, Mącz, Calep, Cn; puerilitas Mącz, Calep, Cn; aetas tenera a. tenella Mącz; praetextata aetas, praetextati anni Cn (160) : Pueritia, Dzyećynłtwo myedzy łyedmam y czternałcye lat. Murm 45, 45; Mymer¹ 23; FalZioł [*8]v; HistAl K3v; BielKom B6; Y Cicero łam dzyećynłtwo/ łen/ nyemądrość/ opılłtwo/ á głuposć/ w yedney myerze kładzye GliczKsiąż I6; Mącz 5b, 118d, 329d [2 r.], 448c [2 r.]; RejAp 33; HistRzym 113; RejPos 19, 38v [2 r.], 69v, 83; Vpomina tedy Łukafz s. przykłádem tym/ ktory s ták wielką pilnołcią wypıluię o dzyećynłtwoyę Páná Iezułá Kryłtułá RejPosWstaw [41²], 41v [2 r.]; CzechRozm 140v; SkarŻyw 241; CzechEp 93; Calep 531b, 873a, 915a; Pierwłza część o dziećynłtwoyę Páná Iełułowym. WułNT przedm 33 marg, przedm 41, s. 1, 187, 188 marg; SkarKaz 38a, b marg; Nie żal im Oycowłkiego włołá łzedziwego/ Nie żal im y dziećynłtwoá bráta niewinnego KlonWor 29.*

Zwrot: »z dzieećynłtwoy wyrosnąć (a. wyrastać), wyrośnienie, wyjść (a. wychodzić)« = wkroczyć w wiek młodzieńczy; ex pueris excedere Mącz [szyk zmienny] (5 : 1 : 2): Transcendit aetatem primae iuventae, Wyłzedł z dziećynłtwoá. Mącz 370d, 262a, 329d; LeovPrzep I; ModrzBaz 11; y łkoro zdziećynłtwoá wyrołł/ łługom kościelnym oddány ięłt. SkarŻyw 297, 388; Calep 365b.

Wyrażenia: »lata dziećynłtwoa« (1): Anni praetextae, pro Anni pueritiae, apud Plinium, Látá dziećynłtwoá. Mącz 10c.

»towarzysz z dziećynłtwoa« (1): Collacteus, Towárzisz z dziećynłtwoá. Mącz 181b.

Szeregi: »dziećynłtwo abo chłopięcy wiek« (1): A naywięcey tego łię trzeba łtrzedz/ áby miedzy dzieweczkámi chłopięta nieprzebywály/ á zwłafzczá gdy iuz z dziećynłtwoá ábo z chłopięcego wieku wyrałtáią [pubescere coeperint] ModrzBaz 11.

»dziećynłtwo, (a, i) młodość (a. młodzieństwo)« [szyk 3 : 1] (4): Iełłcze z młodołci a prawie z dziećynłtwoa nałłęgo włáłnie by nam przyłtało chwalic a wyłlawowác łwięte imię twoie nałz miły panie RejPs 168v; Dziękuię tobie zá wćielenie/ národzenie/ dziećynłtwo/ kwitnącą młodość LatHar 27, 142, 673.

Wyrażenia przyimkowe: »od dziećynłtwoa« = a cunabulis, a incunabulis, ab ineunte (aetate), a parvisf a pueris, a pueritia, a puero (parvulo a. pusillo), a teneris Mącz (24): Amicitia a parvis incepta Od dziećynłtwoa mamy s łobą záchowánie. Mącz 36a; Mihi a teneris ungviculis est cognitus, Znam łie s nim od łámęgo dziećynłtwoa áłbo dziećynłtwoá. Mącz 503c, 1a, b, 68b [2 r.], 72a, 105a (17); RejPos 19; RejZwierc 28; SkarŻyw 293; LatHar 259; Małz łyny/ ćwiczze ie [...] od dziećynłtwoá ich [Wulg Eccli 7/23]. SkarKaz 420a; CiekPotr 20 errata.

~ Szereg: »od pieluch albo dziećynłtwoa« (1): Iam inde a cunabulis, Málem od pieluch áłbo dziećynłtwoá. Mącz 163c. ~

»z dzieciństwa« = *od najmłodszych lat; a puero, a teneris Mącz (54): PatKaz III 112; RejPs 168v; RejKup d5v; Zywoťa teź dobrego á űwyętego z dźyecińťwá był KromRozm II q; GliczKsiąź D8v, E5v, E6v; Leop 2.Tim 3/15; RejZwierz 49, 71v; A wźakoź wźiľtcy ździecińťwa w nauki y w prace maią być podani KwiatKsiąź E3v, M2v; Mącz 413c, 427a; OrzQuin E2; GórnDworz H2; RejPos 19 marg, 57, 285; RejZwierz 10v; RejPosWstaw [41³]v, [41⁴]; CzechRozm 6v, 98; ModrzBaz 10, 11; podkał go Vítázánes rzeźaniec łtary/ ten ktory krolá ździecińťwá wychował SkarŻyw 304, 55, 352, 527; CzechEp 65 120, 351; NiemObr 73, 146; Pan niech mną rządzĩ/ w ktorym ia położył Ieľcze z dźiecińťwá/ wźyľtkie łwe náđzieie GrochKal 6; GrabowSet F3; LatHar 142, 566; KołakSzczęśł C2; WujNT Mar 9/21, 2.Tim 3/15, s. 751; Y dla te⁸⁰ Ian ś. ieľcze z dźiecińťwá ná puľtynią poľzedł SkarKaz 577b, 42a.*

»za dzieciństwa« = *w wieku dziecięcym (7): bo gdy łie czeģo zá dźyecińťwá náuczy/ dobrze á dľugo ono łoby w pámyęć wpoi. GliczKsiąź K2v, E5v, E6v, I2v, K4v, K5v, M5v.*

»w dzieciństwie« = *jako dziecko (37): OpecŻyw 142v; PatKaz II 30; (marg) Mniľzy nie dźiedziczą. (-) Wyiawľzy by ktory z dźiecińťwie s przymuľzenia álbo z iákiego przyľudzenia [...] do Kłáľtorá wľtąpili. GroicPorz gg; OrzList i2; OrzRozm M3v; GórnDworz X7v; HistRzym 113; Pan ieľcze wdziecińťthwie okázował Bołtwo łwe. RejPos 81 marg, 19v marg, 26v, 37v [2 r.], 38v, 81 [2 r.]; RejPos Wstaw 41v, [41²]; CzechRozm 13v, 258v; SkarJedn 200; SkarŻyw 2, 3, 200, 435, 451; CzechEp 82, 192; NiemObr 146; KochPhaen 11; LatHar 673; PowodPr 13; Náležli Krolá y Zbáwićielá łwego w dźiecińťwie/ Bogá łwego w łłábiuchnym ćiele y w wbołtwie. SkarKaz 519b, 42a marg, 419b, 484b, 514b, 520a.*

*W przen (1) : Dzieie Apołtolľkie/ źdádzac łie goła łistorią powiáďac/ y łthoľowác ono dźiecińťwo rodzáceģo łie kośćioła Leop *B4v.*

Cf **DZIECINNOŚĆ, DZIECTWO**